

Een potpourri van legitimaties

Kunstbeleid in Vlaanderen

Annick Schramme Ministers van cultuur moeten hun beleid kunnen legitimeren. Daartoe zoeken ze steeds vaker steun bij sociologen. Die zien vier legitimaties voor cultuurbeleid: cultuur als identiteitspolitiek, cultuur als *Bildung*, cultuur als sociale versterker en tot slot cultuur als economische multiplicator. Hoe gaat men in Vlaanderen om met deze legitimaties?

Voor kunstenaars en kunstliefhebbers is de waarde van kunst vanzelfsprekend. Zij verwachten dat de overheid hen ondersteunt omdat kunst kunst is. In de continentale, Europese traditie is het gemeengoed dat de overheid als taak heeft de kunsten te ondersteunen. Zij dient zich echter wel maatschappelijk te verantwoorden voor haar beslissingen. Dit geldt ook voor het gevoerde cultuurbeleid. Voor mensen die minder vertrouwd zijn met kunst, is dat beroep op de intrinsieke waarde van kunst onvoldoende. Daarom dient de minister van Cultuur op zoek te gaan naar een externe legitimering van het beleid.

De jongste jaren krijgt hij voor die opdracht opvallend veel steun uit sociologische hoek. Hij maakt gretig gebruik van het discours en het bijbehorende jargon dat door de sociologen wordt aangereikt. Op die manier wil de minister zijn beleid 'wetenschappelijk' onderbouwen. Vaak geldt dit taalgebruik als een soort graad-

meter voor de professionalisering van de sector. Beleidsbrieven en nota's krioelen van termen als culturele competentie, bemiddelaars en reflexiviteit. Ook de culturele sector neemt dit taalgebruik over, al is het vaak ideologisch niet neutraal. Het lijkt een zekere respectabiliteit te geven, maar paradoxaal genoeg gelden deze begrippen daardoor niet langer als observaties, maar veeleer als geloofsovertuigingen.

Laat ons voor deze bijdrage ook eens te rade gaan bij de sociologen. Zo onderscheiden Rudi Laermans en zijn medewerkers in hun beleidsrapport *Het Vlaams cultureel regiem* (Laermans 2002) vier legitimaties die in West-Europa gangbaar zijn en een sterk gestandaardiseerd karakter vertonen: cultuur als identiteits- en of gemeenschapspolitiek, cultuur als *Bildung*, cultuur als sociale versterker en cultuur als economische multiplicator. Hoe gaat men in Vlaanderen om met deze legitimaties?

Hybride culturele identiteit

In België, met zijn verschillende cultuurgemeenschappen, is het niet verwonderlijk dat cultuurpolitiek vaak diende om de eigen identiteit te versterken. Het Vlaamse cultuurbeleid vindt zijn oorsprong in de negentiende eeuw met het ontstaan van de Vlaamse beweging die kort na de oprichting van België (1830) opkwam voor het behoud en herstel van de Vlaamse taal en cultuur in het overwegend Franstalige België. Ze creëerde via een reeks symbolen, waaronder een volkslied, een imaginaire volksgemeenschap en beriep zich hiervoor op een collectieve oorsprong en geschiedenis. Na de Tweede Wereldoorlog werd het streven naar culturele autonomie de belangrijkste doelstelling van de Vlaamse Beweging. Toen de communautaire spanningen tussen Vlamingen en Frans-taligen een hoogtepunt bereikten met de splitsing van de Katholieke Universiteit Leuven in 1968, leidde dit tot een eerste staatsvorming in 1970, waarbij de verschillende gemeenschappen binnen België culturele autonomie verkregen.

Er werd per taalgemeenschap een afzonderlijke cultuurraad opgericht, die nu ook een cultuurbeleid kon voeren op maat van de eigen gemeenschap. De Nederlandse

cultuurraad nam de symbolen van de Vlaamse Beweging onmiddellijk over: zo werd in 1973 het Nederlands als officiële taal erkend en 11 juli tot nationale feestdag uitgeroepen (verwijzend naar de Guldensporenslag van 11 juli 1302). De daaropvolgende jaren keurde het ook een eerste reeks cultuurdecreten (Vlaams equivalent voor wetten) goed.

Deze identiteitspolitiek vertoonde in de jaren zestig en zeventig echter een hybride

Het Vlaamse cultuurbeleid in Brussel is ingegeven door politieke argumenten

karakter. Enerzijds streefden de Vlaamse politici naar een autonoom cultuurbeleid, anderzijds verkondigden zij een romantisch geloof in de eenheid van de Nederlandse cultuur. De eerste Vlaamse minister van Cultuur kreeg de titel minister van 'Nederlandse cultuur'. Een bewuste keuze die verwees naar de eenheid van de Nederlandse taal en cultuur.

Ook na de totstandkoming van de Vlaamse culturele autonomie bleef die dubbelzinnige Vlaams-Nederlandse identiteitspolitiek doorwerken. De beslissing van de Vlaamse en Nederlandse ministers van Cultuur en Onderwijs in 1974 om een gemeenschappelijk Instituut voor de Nederlandse taal en letteren op te richten – de latere Nederlandse Taalunie (1980) – en om in beide hoofdsteden een cultuurhuis te planten, was nog duidelijk geïnspireerd door de zogeheten Groot-Nederlandse gedachte. In het buitenland daarentegen wilde de Vlaamse gemeenschap zichzelf liefst als een afzonderlijke identiteit

promoten. Deze dubbelzinnige positionering leidde vaak tot verwarring in het buitenland. (Schramme 1999)

Naarmate de Vlaamse autonomie toenam (met de staatshervormingen in 1980, 1988, 1993 en 2001), raakte de Groot-Nederlandse liefde meer op de achtergrond. Nederland bleef voor Vlaanderen de prioritaire partner om mee samen te werken, maar de eenheid van de Nederlandse cultuur werd niet meer aangegrepen als legitimering voor het voeren van een cultuurbeleid.

Ook al is het Vlaamse cultuurbeleid rechtstreeks voortgekomen uit de Vlaamse Beweging, van het cultuurnationalisme van weleer blijft in het huidige cultuurbeleid niet veel over. Enkel in Brussel lijkt de strijd nog niet helemaal geluwd. Brussel ligt immers op Vlaams grondgebied en was van oorsprong Vlaamssprekend, maar de stad verfranste door de eeuwen heen. (De Pauw 2005) De Vlaamse minister van Cultuur, Bert Anciaux, probeert in Brussel de aanwezigheid van de Vlaamse culturele instellingen te versterken. Zijn cultuurbeleid in Brussel is duidelijk meer ingegeven door politieke dan door culturele argumenten.

Voor het overige zijn in het Vlaamse cultuurbeleid weinig sporen terug te vinden van een nationalistische cultuurpolitiek. Zelfs de recente aandacht voor het (materieel en immaterieel) erfgoed heeft weinig met nationalisme te maken. Het draait wel om identiteit en geschiedenis, maar meestal valt het niet op door de verpakking. Door een reflexieve omgang met ons erfgoed te stimuleren, proberen de culturele bemiddelaars en academici het discours uit nationalistisch vaarwater te houden. Zo is vorig jaar het museum Kortrijk 1302 geopend, dat aan de hand van het thema 'Guldensporenslag 1302' inzicht wil bieden in de manier waarop een volk omgaat met zijn verleden, hoe nationale symbolen ontstaan, hoe ze gebruikt en misbruikt worden. Dit soort cultuur-

politieke maatregelen verschilt echter nauwelijks van maatregelen die andere Europese landen nemen. Overheden willen hiermee een gepast antwoord geven op bepaalde globaliseringstendensen.

In tegenstelling tot wat sommige waarnemers denken, speelt de cultuurpolitiek in Vlaanderen geen rol in de huidige crisis van België. De vraag naar een nieuwe staatshervorming is veeleer ingegeven door economische en politieke motieven dan door culturele motieven. Ook separatistische partijen als het Vlaams Belang beroepen zich amper op cultuurnationalistische motieven om de onafhankelijkheid van Vlaanderen te eisen. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat beide gemeenschappen op cultureel vlak reeds sinds 1971 die autonomie hebben verworven.

Een cultuurbeleid alleen gelegitimeerd op identiteits- of gemeenschapsgronden kan trouwens vandaag niet langer op een breed draagvlak rekenen binnen een cultuur die zichzelf als pluralistisch, multicultureel en geïndividualiseerd omschrijft.

Bildungsideaal

Cultuur als *Bildung* vormt een van de oudste legitimaties van het West-Europese cultuurbeleid en gaat terug op de humanistische opvatting dat de mens beter wordt door contact met de hogere kunsten. Deze opvatting heeft zich telkens aangepast aan de veranderde maatschappelijke context. Zo werd ze na de Tweede Wereldoorlog moeiteloos geïncorporeerd in de uitgangspunten van de sociale welvaartsmaatschappij. Na de democratisering van het onderwijs zou de democratisering van cultuur volgen. Aanvankelijk wilde men de hoge kunsten naar de gewone man brengen. Maar tijdens de jaren zestig werd het cultuurbegrip verruimd tot onder meer het sociaal-cultureel werk, dat zich eveneens beriep op het bildungsideaal. Het cultuurbegrip dijde steeds verder uit, waardoor uiteindelijk ook populaire

cultuuruitingen, zoals popmuziek en strips, in aanmerking konden komen voor ondersteuning van de overheid.

Het bildungsideaal klinkt nog steeds door in het hedendaags discours over cultuurparticipatie en -educatie. De huidige minister van Cultuur, Bert Anciaux (1999-2003; 2005-2009) heeft van meet af aan cultuurparticipatie tot het speerpunt van zijn beleid gemaakt. Hij gaat hierbij uit van het principe dat toegang tot cultuur een universeel recht is – zeker wanneer het gaat om door de overheid gesubsidieerde cultuur – en van het feit dat elk individu een cultureel potentieel heeft. Deze twee uitgangspunten schragen het Vlaamse cultuurbeleid, dat zoveel mogelijk drempels die de toegang tot cultuur belemmeren, wil weghalen.

In zijn *state of the union* in 2000 riep Anciaux de 'ascetische elite' op om werk te maken van een grotere cultuurparticipatie. Sindsdien is de wind niet meer gaan liggen. De overheid van de cultuurhuizen is aangegroeid met een leger-tje communicatiemensen, publieksverbreders en -verdiepers en cultuureducatieve medewerkers. Nochtans laten de eerste resultaten van het grootschalige participatieonderzoek van het steunpunt Recreatief Vlaanderen en VRIND voorlopig geen stijging van het publiek noteren. (Lievens 2005; VRIND 2006; zie hierover Schramme 2008) De minister wil echter niet bij de pakken neerzitten en heeft in het vooruitzicht van het einde van zijn mandaat (in 2009 zijn er opnieuw Vlaamse verkiezingen) nog een nieuw participatiedecreet laten goedkeuren waarmee hij een laatste *boost* wil geven aan de cultuurparticipatie. Naast een algemene ondersteuning van participatieprojecten besteedt het decreet bijzondere aandacht aan bepaalde groepen, zoals gedetineerden, gezinnen met kinderen, gehandicapten en etnisch-cultureel diverse groepen.

Even terug naar de essentie: is het inderdaad zo dat een grotere cultuurparticipatie leidt tot

'meer mens zijn'? Waarin schuilt nu de meerwaarde om aan cultuur te participeren? En waarom is het bijwonen van een voetbalmatch minderwaardig aan een toneelavond? In een poging hierop een antwoord te bieden, wordt cultuurparticipatie vaak in verband gebracht met culturele competentie. Participeren aan cultuur confronteert ons met andere interpretaties of afwijkende betekeniswerelden waardoor de individuele levenshorizon verruimt. Een cultuurcompetent iemand beschikt over het vermogen om te relativiseren. 'Wie op de hoogte is van alternatieve ideeën, waarden, opvattingen, smaken en stijlen is in staat reële keuzen in het leven te maken', zo luidt de beleidsnota Cultuur 2000-2004. 'Culturele competentie leidt tot grote keuzevrijheid, verrijkt een persoon. Wie meer cultuur bezit, heeft meer kans op een autonoom bestaan.' Hoe nobel dit streven ook is, het blijft erg moeilijk om oorzakelijke verbanden te leggen tussen cultuurparticipatie, cultuurcompetentie en een meer autonoom bestaan. (De Baere 2006)

Hoe dan ook, uit onderzoek is overvloedig gebleken dat pogingen om de cultuurparticipatie te verhogen niet echt lonen. Die wordt immers in de eerste plaats bepaald door de gezinssituatie en het opleidingsniveau van de ouders. De daarna belangrijkste socialisator is nog steeds het onderwijs. De aanbevelingen uit het internationaal vergelijkende rapport over cultuureducatie van de Australische onderzoekster Anne Bamford (Bamford 2007) zijn in dit verband heel duidelijk: de brug tussen cultuur en onderwijs kan slechts via structurele maatregelen gelegd worden, zoals het uitzetten van leerlijnen en het aanstellen van cultuurcoördinatoren in de school.

Sociale versterker

De voorbije jaren won deze legitimatie sterk aan belang. Ze is nauw verwant met het bildungsideaal als legitimatie, dat zich echter in de eerste plaats op het individu richt en niet op

de verbindende rol van cultuur. Sinds de doorbraak van het extreem rechtse Vlaams Blok (nu: Vlaams Belang) bij de verkiezingen van 24 oktober 1991 is de discussie over de maatschappelijke rol van kunst en cultuur weer helemaal opgelaaid.

Toen Anciaux (Vlaams Progressieven) minister van Cultuur werd in de paarse regering (1999-2004), wilde hij werk maken van het dichten van deze zogenoemde kloof tussen burger en politiek. Tegen de verzuring van de maatschappij, zou hij een aantal 'verzoetende' maatregelen treffen. Zo deelde de minister aan iedereen die naar aanleiding van de Vlaamse nationale feestdag een buurtfeestje wilde bouwen, een 11-juli-cheque uit ter ondersteuning.

De Brusselse socioloog Mark Elchardus reikt in zijn boek *Anatomie en oorzaken van het wantrouwen* een diepgaander analyse aan. (Elchardus 2002) Volgens dit onderzoek vloeit het maatschappelijk wantrouwen voort uit de ontkerkelijking en de toegenomen individualisering. Een ander verband legt hij tussen de deelname aan het verenigingsleven en het vertrouwen van mensen in de overheidsinstellingen: 'Mensen die frequenter of intenser deelnemen aan het verenigingsleven voelen zich beter, voelen zich

minder onbehaaglijk, blijven in grotere mate trouw aan democratische basiswaarden.'

Anciaux besloot daarop om via cultuurpolitieke maatregelen het verenigingsleven te stimuleren en de integratie van minderheden te bevorderen. Cultuur is volgens hem immers het cement van de samenleving. De minister kwam in 2004 met een nieuw decreet voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk en de sector kreeg extra middelen.

Ook de cultuurcentra moeten helpen om de sociale cohesie te herstellen. Ze moeten manieren vinden om mensen bij elkaar te brengen op grond van een gedeelde gemeenschappelijkheid. Vooral in de grote steden met hun diverse bevolking is een belangrijke taak weggelegd voor de cultuurcentra. Mensen met een diverse etnische achtergrond blijken immers slechts minimaal te participeren aan het cultureel aanbod en ze zijn manifest ondervertegenwoordigd in alle bestuursorganen en culturele organisaties. Met zijn actieplan 'interculturaliseren' uit 2006 wil Anciaux alle mogelijke middelen inzetten om de allochtone medeburgers te betrekken. Zo wordt culturele diversiteit expliciet opgenomen als criterium voor het toekennen van subsidies. Als ondersteunende maatregel wordt een digitaal platform en kenniscentrum opgericht. En met het Antena-project wil de minister allochtonen de kans geven om een opleiding te volgen om

Cultuurcentra worden ingeschakeld om de sociale cohesie te herstellen

zich voor te bereiden op een of andere raad van bestuur in de culturele sector. Zijn initiatieven worden niet allemaal met gejuich ontvangen. De culturele sector is immers een erg gevarieerde sector, waar lineaire maatregelen niet altijd relevant zijn.

Intermezzo: de minister beslist

Naast de algemene legitimaties hanteert de overheid voor de verdeling van subsidies ook meer specifieke criteria ter verantwoording van haar keuzes. Deze criteria staan mooi opgesomd in de verschillende grote kaderdecreten die de laatste zeven jaar tot stand gekomen zijn: het decreet lokaal cultuurbeleid (13 juli 2001), het decreet sociaal-cultureel volwassenenwerk (4 april 2003), het kunstendecreet (2 april 2004) en het erfgoeddecreet (14 mei 2008).

Grosso modo komen deze criteria hierop neer: kwaliteit, pluriformiteit, vernieuwing en participatiebevordering. De minister van Cultuur gaat hier niet zelf mee aan de slag, maar laat de afweging over aan commissies van deskundigen per sector die aan de hand van deze criteria een kwalitatief advies uitbrengen over de ingediende beleidsplannen. Op basis daarvan beslist de minister of en hoeveel subsidie gegeven wordt.

Alles lijkt dichtgetimmerd met deze kaderdecreten en de beschreven procedures. Niets is minder waar. Van een beleid op afstand is in Vlaanderen nog niet echt sprake. Enkel voor het letterenbeleid en voor het audiovisuele beleid zijn er fondsen opgericht.

De minister heeft nog veel invloed en gebruikt die ook, zonder enige objectieve legitimatie, tenzij die van het 'primaat van de politiek'. Dat principe zegt dat het overheidsbeleid moet worden bepaald door de politiek verantwoordelijken, want die zijn democratisch gekozen. Maar dat geeft in de praktijk vaak aanleiding tot gemorrel in de sector. Zo legt de minister de adviezen van zijn deskundigen

soms naast zich neer. In 2000 leidde dit ertoe dat de theatercommissie collectief opstapte. Ook negeert hij soms de bestaande legitimaties. Zo leidde het uitdelen van gratis tickets voor een commerciële voorstelling als *Daens* of het ondersteunen van de Vlaamse Eurosong-kandidate Kate Ryan een paar jaar geleden tot grote consternatie.

Cultuurbeleid en de markt

Tot voor kort werd cultuurbeleid gelegitimeerd vanuit zijn marktaanvullende rol. Ondersteuningsmaatregelen zijn noodzakelijk omdat kwetsbare kunstuitingen anders niet aan bod zouden komen in een vrijemarkteconomie. Zeker in een periode van globalisering en groeiende liberalisering dient de overheid erop toe te zien dat een breed en divers aanbod gegarandeerd blijft. De overheid moet vooral vernieuwende of meer complexe cultuuruitingen beschermen. Vaak wordt vernieuwing hierbij gelijkgesteld met 'kwaliteit'.

De laatste jaren merken we een omkering van deze legitimatie. Hoe langer hoe meer wordt kunst en cultuur als bron van werkgelegenheid en welvaart gezien. Zeker in een groeiende vrijetijdsindustrie wint deze benadering aan belang. Ook voor steden vormt cultuur een belangrijk instrument om via een doordachte citymarketing en een uitgebouwd toerismebeleid een belangrijke economische meerwaarde te creëren. Het boek van de Amerikaanse socioloog Richard Florida, *The rise of the creative class* (Florida 2004), is ondertussen de bijbel geworden van veel steden. Ook de Vlaamse overheid kijkt momenteel door een economische bril naar de culturele sector. Vooral de culturele of creatieve industrieën vormen nu voorwerp van beleid. Het is een containerbegrip dat verwijst naar alle activiteiten die zich op het kruisvlak van cultuur en economie bevinden. Meestal worden deze in verband gebracht met creativiteit en innovatie. Een overheidsop-

treten is dan verantwoord in de mate dat het die creativiteit kan ondersteunen en stimuleren.

Deze benadering komt overgewaaid vanuit de Angelsaksische wereld, waar de kunstenaar al langer beschouwd wordt als een cultureel ondernemer. De overheid gaat op zoek naar andere ondersteuningsmaatregelen dan subsidies. (Van der Herten 2005) Hierbij laat ze zich inspireren door instrumenten die ook toegepast worden in de privésector. Zo riep minister Anciaux in 2006 Cultuurinvest in het leven. Deze culturele investeringsmaatschappij heeft een startkapitaal van 21 miljoen euro en wil via projectfinanciering, achtergestelde leningen en kapitaalparticipaties culturele ondernemers ondersteunen. Daarvan is momenteel 4,2 miljoen euro geïnvesteerd in dertig lopende projecten. Het valt nog af te wachten of Cultuurinvest succesvol zal zijn. Een ander instrument dat reeds wel zijn succes heeft bewezen, is de *tax shelter* – het belastingvrij maken van bepaalde culturele investeringen. Deze maatregelen zijn nieuw en niet zonder risico. De overheid zet hiermee de deur open voor de ondersteuning van de commerciële sector, waardoor ze de vertrouwde, traditionele

legitimaties van haar beleid onderuit dreigt te halen. Ook binnen het klassieke instrumentarium zoals het kunstendecreet wordt een opening gemaakt naar de commerciële sector. De verschillende instrumenten blijven voorlopig naast elkaar bestaan, maar het aantal sollicitanten zal hierdoor alleen maar toenemen, terwijl het budget beperkt blijft.

Ook de Vlaamse overheid kijkt door een economische bril naar de culturele sector

Globalisering

In wezen verschilt het Vlaamse cultuurbeleid niet van de andere West-Europese landen wat betreft de legitimering. De verschillende aangevoerde legitimaties lopen in de praktijk vaak dooreen en misschien is het onderscheid ook niet zo belangrijk. Veel belangrijker is de vraag welke rol nog weggelegd is voor de overheid. In hoeverre kunnen subsidies nog gehandhaafd worden? Twee systemen, en daarmee samenhangend twee verschillende visies op kunst en cultuur zijn in het geding: de Angelsaksische tegenover de continentale. De laatste jaren vindt onder invloed van de globalisering de Angelsaksische manier van denken hoe langer hoe meer ingang. Maar de meeste Europese landen blijven pleiten voor een overheidsop treden om de 'culturele diversiteit' te bewaren en te stimuleren. Door de recente financiële crisis is de overheid niet langer in het defensief gedrongen en komt haar rol in de samenleving alvast in een heel ander daglicht te staan.

Annick Schramme
doceert de Hedendaagse Cultuursector binnen de opleiding Cultuurmanagement en Internationaal Cultuurbeleid aan de Universiteit Antwerpen

Literatuur

- Bamford, A. (2007) *Kwaliteit en consistentie: kunst- en cultuureducatie in Vlaanderen*. Brussel: Agentschap voor onderwijscommunicatie.
- De Baere, B. (voorz.) (2006) *Advies van de Raad voor Cultuur aangaande strategieën om de culturele competentie te verhogen*. Brussel: Raad voor Cultuur.
- De Pauw, W. (2005) *Minister dixit: een geschiedenis van het Vlaamse cultuurbeleid*. Antwerpen/Apeldoorn: Garant.
- Elchardus, M. en W. Smits (2002) *Anatomie en oorzaken van het wantrouwen*. Brussel: VUB-press.
- Florida, R. (2004) *The rise of the creative class: and how it's transforming work, leisure, community and every day life*. New York: Basic books.
- Laermans, R. (2002) *Het Vlaams cultureel regiem: onderzoek-rapport*. Leuven: Centrum voor Cultuursociologie.
- Lievens J. en H. Waege (2005) *Cultuurkijker: cultuurparticipatie in breedbeeld. Eerste analyses van de survey 'Cultuurparticipatie in Vlaanderen 2003-2004'*. Antwerpen: De Boeck.
- Lievens, J., H. Waege en H. De Meulemeester (2005) *Cultuurkijker: cultuurparticipatie gewikt en gewogen. Basisgegevens van de survey 'Cultuurparticipatie in Vlaanderen 2003-2004'*. Antwerpen: De Boeck.

- Schramme, A. (1999) *Vlaanderen en zijn grote buitenland. De opbouw van een internationaal cultureel beleid 1965-1988*. Tiel: Lannoo.
- Schramme, A. en K. Segers (2008) 'Swim together or sink alone? The performing arts in transition in Flanders (Belgium)'. In: *State on Stage. The impact of public policies on the performing arts in Europe*, 40-54.
- Van der Herten, B. en P. Jolling (2005) *De culturele industrie in Vlaanderen. Aanzet tot een strategisch kader (2005-2009)*. Brussel: Beleids- en InformatiePunt cultuur, jeugd en sport.
- VRIND (Vlaamse regionale indicatoren) (2006). Brussel: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.
- Waege, H. (2008) *Gedeeld/verbeeld: eindrapport van de commissie onderwijs cultuur*. Brussel: Agentschap voor onderwijscommunicatie.

[advertentie]

EXCLUSIEF AANBOD VOOR NIEUWE NEDERLANDSE ABONNEES! NEEM NÚ EEN ABONNEMENT OP POËZIEKRANT EN ONTVANG DRIE GESCHENKEN.

1	2	3
		
30 jaar poëzie in Vlaanderen en Nederland	335 De liesgelechten van Vlaamse en Nederlandse dichters	Een subtiel pleidooi voor poëzie
WAARDE 07	WAARDE 0 17,50	WAARDE 02,50

Belast van laag nog €42 voor een jaaronnemen van 8 nummers

OP ROEBANKREKENING: 10.12.01.232
IBAN: NL 45 RABO 0101 2012 32
BIC: RABONL2U

 Poëziecentrum vzw
Ahlhagenmarkt 36
B-2000 Gent